

Prof. dr hab. Kazimierz Pająk prof. zw. UEP

Katedra Polityki Gospodarczej i Samorządowej

Wydziału Ekonomii

Recenzja

Rozprawy doktorskiej mgra Tomasza Pilewicza pt: „Zachowania przedsiębiorcze gminy w tworzeniu przewag konkurencyjnych na regionalnych rynkach inwestycyjnych” napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Hanny Godlewskiej-Majkowskiej

I. Przedmiot i cel rozprawy oraz jej źródła

Przedstawiona do merytorycznej oceny rozprawa stanowi rzetelne studium analityczne dotyczące zachowań gminy, jej administracji w tworzeniu przewag konkurencyjnych na regionalnych rynkach inwestycyjnych.

Wybór tematu rozprawy należy uznać za trafny gdyż dotyczy dość słabo jeszcze rozpoznawanego problemu związanego ze współczesną polityką regionalną. Kształtują ją, co słusznie zauważa Autor swoisty „dyrektorat” (s. 4), a w skład, którego wchodzi podmioty takie jak: administracja publiczna, podmioty gospodarcze, trzeci sektor, przedstawiciele partnerstw publiczno-prywatnych, czy publiczno-społecznych. Występuje zatem w pracy łączne, w miarę pełne i spójne ukazanie specyfiki tego systemu kompleksowej koordynacji i kontroli. Zatem wyniki badań teoretycznych i empirycznych zawarte w rozprawie mają ważne znaczenie poznawcze i praktyczne.

Nowym elementem, jaki wniosła recenzowana rozprawa do procesu poznania naukowego, jest systematyzacja wiedzy teoretycznej na temat regionalnego rynku inwestycyjnego w Polsce, a po części pośrednio i w Unii Europejskiej i determinant zachodzących w nim zmian. Ciekawą jest też ocena wyników dotychczasowych badań

empirycznych, a przede wszystkim własne analizy i przemyślenia pozwalające na wzbogacenie istniejącego w badanym obszarze dorobku studiów i badań naukowych.

Głównym celem rozprawy było wypracowanie możliwego sposobu kształtowania przewag konkurencyjnych gminy na regionalnym rynku inwestycyjnym adekwatnego do jej wielkości, typu administracyjnego i atrakcyjności inwestycyjnej, do której ona aspiruje. Uwzględniono także pełną lokalizację gminy, która może determinować wybrane rodzaje zachowań z tym związanych. Moim zdaniem założony przez Autora cel został osiągnięty (vide rozdział 7 s. 144-182), gdyż kształtowanie przewagi konkurencyjne gminy pomaga lepiej zarządzać rozwojem lokalnym i ma ten proces bezpośrednio odniesienie do regionalnego procesu kształtowania konkurencyjności samorządowego województwa. W pracy sformułowano tezę główną rozprawy, stanowiącą podstawę realizacji procesu badawczego. Brzmi ona: „ Zachowania przedsiębiorcze gminy są podstawą korzyści związanych z powstawaniem przewag konkurencyjnych” (s. 8). Ale by badania miały użyteczny charakter, Autor słusznie też skupił się na rozpoznaniu, zrozumieniu i wskazaniu sprawdzających się w praktyce działań o niepowtarzalnym charakterze. Ważnymi, w tym fragmencie dociekań naukowych były pomocnicze cele, które zakładały że:

- najistotniejszymi przewagami konkurencyjnymi gminy na regionalnym rynku inwestycyjnym są: niższe koszty zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz przewagi wynikające z ekonomii skali i ekonomii zakresu;
- zarządzanie informacją i wiedzą, tworzenie i promocja produktu inwestycyjnego, turystycznego, mieszkaniowego gminy, pobudzanie przedsiębiorczości lokalnej oraz budowa współpracy i powiązań sieciowych wpływają na powstanie przewag konkurencyjnych podstawowej jednostki samorządowej na regionalnym rynku inwestycyjnym;
- rodzaje zachowań przedsiębiorczych gmin mogą być podstawą wypracowania ich modelu jako organizacji przedsiębiorczej stanowiące podstawę dla kształtowania przewag konkurencyjnych na regionalnym rynku inwestycyjnym.

Zakres czasowy pracy nie został dość wyraźnie określony ani w tytule pracy, ani we wstępie. Natomiast studiując pracę mogę zakładać, że obejmuje on lata 2000-2013. W dysertacji występują odniesienia do okresu wcześniejszego, związanego z procesem

przekształcania przestrzeni państwa, jak i jej perspektywami rozwojowymi, z uwzględnieniem dyrektyw unijnych i polskiego prawa.

Praca została przygotowana w oparciu o obszerną, dobrze dobraną polską i obcojęzyczną literaturę przedmiotu. W spisie literatury (bibliografii) znajdują się 169 pozycje (monografie autorskie, prace zbiorowe, artykuły naukowe), w tym 54 w języku angielskim. Wykorzystano także szereg aktów prawnych i innych dokumentów (raportów) danych statystycznych oraz 8 stron i portali internetowych. Przywołaniu źródeł służą liczne przypisy bibliograficzne, w ogólnej liczbie 181. Wykorzystana literatura przedmiotu dowodzi, iż Doktorant posiada umiejętności posługiwania się nią w zakresie syntezy wiedzy oraz prezentacji jej dotychczasowego dorobku. Natomiast o umiejętnościach metodycznych Autora świadczy także wykorzystanie materiałów dokumentacyjnych z punktu widzenia podjętej problematyki badawczej.

2. Struktura, jej treść i stosowane metody badawcze.

Recenzowana rozprawa liczy 233 strony, w tym tekst podstawowy obejmuje 190 stron. Praca składa się z wprowadzenia, siedmiu rozdziałów, wniosków, bibliografii, spisu tabel (51), schematów (40), rysunków (10) oraz wykresów (23). Zawiera także aneksy i załączniki (7) zawierające ostateczny zbiór danych ekonomicznych podmiotów stanowiących podstawowy zbiór do badań.

Dla realizacji przedmiotu i celów rozprawy wykorzystano metodę analizy jakościowej (logicznej), jak i analizy statystyczne, na podstawie raportów i sprawozdań podmiotów zarówno do polskiego sektora samorządowego, prywatnego, danych GUS, Eurostatu i zasobów portali internetowych. Należy podkreślić poprawność stosowanych metod i technik badawczych dla prowadzenia obiektywnych analiz i ocen badanych w pracy problemów.

Ponadto zastosowano analizę zależności korelacyjnej, metodę skupień Warda i inne. Należy podkreślić, iż wykorzystując dedukcyjną metodę badawczą pozwoliło Autorowi recenzowanej rozprawy poprawnie zdefiniować regionalny rynek inwestycyjny, gdzie występuje strona podażowa reprezentowana przez inwestorów, turystów i mieszkańców wspólnot oraz stronę popytową reprezentowaną przez gminę i oferowane przez nią korzyści w odniesieniu do pozostałych jednostek samorządowych w danym województwie.

Sekwencja rozdziałów podporządkowana została osiągnięciu głównego celu pracy i celów szczegółowych i zastosowanej metodzie ich realizacji, a także weryfikacji tez badawczych zarówno podstawowej jak i szczegółowych. Konstrukcję rozprawy należy uznać za logiczną, przemyślaną i poprawną. Układ pracy jest zwarty, niejako „klasyczny”, prowadzący od aspektów teoretyczno-pojęciowych (prawnych) do charakterystyki przedmiotu badań i jego systematycznej analizy i oceny. W konstrukcji rozdziałów nie brakuje krótkiego wprowadzenia przedstawiającego cel podjętych analiz, ani też podsumowania w każdym rozdziale z uogólnionymi wnioskami i własnymi przemyśleniami. Rozdziały czyni przejrzystymi i dobrze świadczy o Autorze dysertacji.

Trzy pierwsze rozdziały pracy mają charakter przeglądowy-teoretyczny. Pozostałe cztery – empiryczny, zawierające badania z licznymi wątkami i odniesieniami do dorobku teoretycznego.

W pierwszym rozdziale (s.12-48) pt: „Gmina jako uczestnik regionalnego rynku inwestycyjnego”, Autor charakteryzuje prawodawstwo polskie i unijne w zakresie przewag konkurencyjnych gminy, marketingu informacyjnego. Omówiono bardzo poprawnie gminę jako podmiot aktywny w budowie przewag konkurencyjnych. W sposób kompetentny przedstawiono (s. 27 i nast.) proces budowania konkurencji w samorządzie. Zaprezentowane przez Autorkę swoje rozważania w rozdziale pierwszym oceniam wysoce pozytywnie.

W rozdziale drugim (s.48-78) przedstawiono metodykę badań i charakterystykę populacji gmin przejawiających zachowania przedsiębiorcze. Omówiono w nim kierunki badań, metody i techniki badawcze, sposoby analizy wyników badań. Treść rozdziału drugiego jest, moim zdaniem, wartościowa, ma znaczenie poznawcze z uwagi na różnorodność wykorzystywanych materiałów źródłowych i syntetyczne ujęcie analizowanych problemów.

Rozdział trzeci (s. 78-103) pt: „Funkcja informacyjna gminy o możliwościach inwestycyjnych i rozwojowych”, w sposób poprawny prezentuje pionową i poziomą konsolidację procesu zarządzania informacją. Ułatwia to czytelnikowi lepiej zrozumieć rolę mediów w promowaniu aspektów gospodarczych gminy. Zawarte w rozdziale analizy teoretyczne dotyczące kierunków polityki informacyjnej są poprawnie rozwijane.

Rozdział czwarty (s.103-123) pt: „Gmina tworząca i promująca produkt inwestycyjny, turystyczny i mieszkaniowy”, w sposób kompetentny – w oparciu o dobrą bazę, jaką dysponował Autor, przedstawia szereg zachowań – uwarunkowań przedsiębiorców kreujących konkurencyjność gminy.

Rozdział piąty i szósty(s. 123-144) poddają analizie najistotniejsze zachowania interesariuszy w kształtowaniu przewag konkurencyjnych. Należy zgodzić się z Autorem (s.136 i n), iż procesy inwestycyjne i innowacyjne, napływ kapitału zewnętrznego zawsze są impulsami do wprowadzenia licznych zmian w zakresie zatrudnienia, kształtowania nowoczesnego kapitału ludzkiego itp.

W rozdziale siódmym (s. 144-182) zatytułowanym: „Model gminy jako organizacji przedsiębiorczej w tworzeniu przewag konkurencyjnych w regionalnych rynkach inwestycyjnych Autor prezentuje syntezę przeprowadzonych badań. Co jest istotne proponuje też w sposób wysoce racjonalny model gminy jako organizacji przedsiębiorczej, która budując nowoczesną strategię rozwoju, kształtuje jej innowacyjność i konkurencyjność.

Podsumowując, należy jeszcze raz podkreślić poprawność merytoryczną i metodologiczną recenzowanej pracy doktorskiej, przejrzystość koncepcji, mającą odzwierciedlenie w sekwencji rozdziałów oraz ich części składowych, pozwalającą na konsekwentne rozwinięcie i pogłębienie przedmiotu badań i precyzyjne wnioskowanie. Moim zdaniem Doktoranta cechuje duża erudycja w zakresie prezentowanych zagadnień, pasja badawcza w stosowaniu różnorodnych metod i technik badawczych analizy ilościowej i jakościowej.

3. Wnioski końcowe i konkluzja

Recenzowana rozprawa doktorska mgra Tomasza Pilewicza spełnia wymogi określone w art. 13 Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym, a także określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki o stopniach i tytułach naukowych , ponieważ:

- Stanowi oryginalne rozwiązanie przez Autora problemu naukowego, jakim niewątpliwie jest polityka inwestycyjna i proces budowy przewagi konkurencyjnej gmin w regionach realnych gospodarek. Poprawna identyfikacja jej uwarunkowań pozwala na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i rozwoju konkurencyjności w zakresie wytwarzania, dystrybucji i konsumpcji dóbr i usług.

- Potwierdza znajomość przez doktoranta ogólnej wiedzy teoretycznej z zakresu ekonomii, finansów, samorządów i przedsiębiorstw, a także roli państwa i samorządu terytorialnego w kształtowaniu konkurencyjnej przewagi. Niepodważalnym argumentem tych umiejętności Doktoranta, są badania empiryczne i analizy problemu z tego zakresu zawarte w dysertacji.
- Sposób prezentowania w rozprawie badawczych problemów związanych z procesem przewag konkurencyjnych na regionalnych rynkach inwestycyjnych, ich oddziaływania na strategię rozwoju państw i samorządów, rynek pracy, kapitał ludzki, wykorzystywane techniki i podejścia badawcze do określonego obszaru badań, identyfikacja czynników kreujących rozwój innowacyjności i konkurencyjności, umiejętność aplikacji teoretycznego dorobku ekonomii, finansów itp. na „płaszczyznę polskiej, współczesnej myśli ekonomicznej, ukierunkowanej na tworzenie racjonalnych podstaw dla funkcjonowania i rozwoju prorynkowej gospodarki krajowej i samorządowej, ukazuje poprawny warsztat badawczy Doktoranta.

Biorąc pod uwagę niepodważalne walory naukowe pracy doktorskiej mgra Tomasz Pilewicz, jej oryginalność kompleksowe ujęcie problemów tworzących w sumie podstawowe warunki dla kształtowania strategii rozwojowych gmin oraz możliwości wykorzystania myśli i propozycji Autora w procesie budowania nowoczesnych podejść do przewag konkurencyjnych na regionalnym rynku inwestycyjnym i ich ekonomicznych determinant stwierdzam, iż recenzowana praca odpowiada wymogom stawianym pracom doktorskim, stąd wnoszę o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

Pragnę jednocześnie, ze względu na wartość merytoryczną, poprawne metodyczne ujęcie podjętego problemu zaproponować by pracę uznać jako wyróżniająca.

Krajczi